

JOANNES

zijn leven op papier

inleiding

Zijn verhaal begint in Delft. Ver van zijn geboorteplaats ligt hij samen met vijftientig kameraden begraven onder het oorlogsmonument ter nagedachtenis aan de meidagen van 1940. Op het monument staat zijn naam enigzins officieel vermeld als Rhoen, J.J.

Zijn naam is Joannes Jacobus Rhoen. Op een zonnige lentedag werd hij geboren in Bergen op Zoom. Deze mooie West-Brabantse stad is gebouwd op de Brabantse Wal, een natuurlijke verhoging in het landschap nabij de Oosterschelde, dicht bij de provincie Zeeland. Als negende kind uit een groot gezin met Zuid-Limburgse wortels groeide hij hier op. Hij ging er naar de basisschool en deed er zijn H.B.S. examen.

Hij was 20 jaar oud toen hij op de eerste oorlogsdag in mei 1940 sneuvelde.
Dit is zijn verhaal.

voor zijn geboorte

zijn ouders

Zijn vader, Joannes Henricus Rhoen, werd op 24 juni 1870 geboren in Bocholtz, een gemeente vlakbij de Duitse grens in Zuid Limburg. Over zijn jeugd is verder niets terug te vinden. Op 22-jarige leeftijd werd hij toegelaten tot de H.B.S. Amsterdam voor de opleiding tot leraar Duits. Hij woonde op dat moment al in Amsterdam. Vier jaar haalde hij zijn diploma. Op 1 november 1903 kreeg hij een aanstelling als leraar Duits bij de H.B.S. Breda. Zijn jaarloon bedroeg 1300,- gulden. In 1904 telde de H.B.S. Breda precies 198 leerlingen. Hij woonde in deze tijd in Breda aan de Boschstraat op nummer 34.

In 1905 stelt hij zich kandidaat voor een functie bij de H.B.S. te Hilversum. Helaas wordt de enige andere kandidaat benoemd met 6 tegen 4 stemmen. Een maand later accepteert hij een nieuwe functie aan de H.B.S. Goes. Hierdoor werd hij verplicht tot een teruggave van een bedrag van 368,75 gulden aan te veel betaald loon in Breda.

De moeder van Joannes, Maria Elisabeth Dehesselle, wordt in Kerkrade in Limburg geboren op 6 maart 1878. Over haar jeugd is ook niets terug te vinden. Hoe de ouders van Joannes elkaar hebben leren kennen is niet te zeggen maar wellicht speelt de afstand tussen de geboorteplaatsen van beiden een rol. Kerkrade en Bocholtz liggen hemelsbreed namelijk slechts vijf kilometer van elkaar verwijderd.

Zij gaan in ondertrouw in de Zeeuwse plaats Goes op 20 juli 1906. Twintig dagen later treden zij in het huwelijk in Maria Elisabeth's geboorteplaats Kerkrade in Limburg. Op dat moment is hij 36 jaar oud, zij is 28.

het gezin groeit

In Goes groeit het gezin uit tot zeven personen: vijf kinderen worden in de Zeeuwse stad geboren. Eerste kind Joannes Dominicus Josephus Rhoen, roepnaam Johan of Do, ziet op 23 juni 1907 het levenslicht. Tweede zoon Jacques, geboortenamen Jacobus Laurentius, wordt op 5 september 1908 geboren. Op 8 april 1910 volgt Petrus Hubertus, roepnaam Piet. De eerste dochter, Maria Anna Wilhelmina, roepnaam Mia, wordt 1 jaar later geboren op 11 juni 1911. Via een bericht in de krant bedanken de ouders belangstellenden voor hun interesse in de geboorte.

Naast het werk aan de H.B.S. Goes heeft de vader van Joannes nog andere bezigheden. Zo maakt hij in 1912 deel uit van de commissie van de Vereeniging Handelsbelang van de gemeente Goes. Muziek speelt ook een belangrijke rol. Tijdens een Beethovenavond van de Afdeling Toonkunst Goes in december 1912 treedt hij op als declamator tijdens een uitvoering van 'Die Ruinen von Athen'.

In 1913 wordt tweede dochter Anna Maria, roepnaam Ann(y), geboren op 17 mei. Ook na deze geboorte werden belangstellenden bedankt voor hun interesse via de krant.

bergen op zoom

In 1914 breekt de Eerste Wereldoorlog uit. Vader Joannes Henricus krijgt een aanstelling als leraar Duits aan de H.B.S. Bergen op Zoom. Het gezin verhuisde naar de Burgemeester van Hasseltlaan 16 in deze Brabantse plaats, de jongste dochter is dan pas 8 maanden. Op eerste Kerstdag brengt Maria Elisabeth wederom een dochter ter wereld, Hubertina Maria. Het geluk is helaas van korte duur: Hubertina Maria komt op 1 februari 1915 voortijdig te overlijden.

Acht jaar na de vorige zoon wordt op 13 oktober 1916 Josephus Joannes, roepnaam Jos, geboren. Amper twee jaar later volgt op 1 juli 1918 de vierde en jongste dochter Catharina Elisabeth, roepnaam Caty.

Op 11 november van hetzelfde jaar eindigt de Eerste Wereldoorlog. Nederland is neutraal gebleven, maar de oorlog liet Bergen op Zoom niet onberoerd. Net als in andere Nederlandse gemeentes worden in de stad vele Belgische vluchtelingen opgevangen.

joannes

geboorte joannes

Joannes wordt op 23 april 1920 geboren in dit grote rooms-katholiek gezin. Zijn ouders zijn dan 49 en 41 jaar oud. De leeftijden van zijn broers en zussen variëren behoorlijk: hij heeft vier oudere broers van 12, 11, 10 en 3 jaar. Zijn oudere zussen zijn 8, 6 en bijna 2 jaar.

In augustus van hetzelfde jaar vertrekt zijn oudste broer Johan voor anderhalf jaar naar Ginneken, nabij Breda. Wat hij daar deed is onbekend. Op 10 mei 1922 is hij weer terug thuis.

nog een broer

Het laatste kind van het gezin is een zoon, Hubertus Wilhelmus, roepnaam Hub. Hij komt twee jaar na Joannes ter wereld op 1 juni 1922. Hub is de zesde zoon en de benjamin van de familie.

Vier jaar later slaagt oudste broer Johan voor zijn examen van de Hogere Handelsschool.

drukke jaren

Op 27 juli 1926 is Jacques, het muzikale talent van de familie, geslaagd voor zijn examen aan het Belgisch Muziekcollege in Antwerpen. Voor zijn 'viool, middelbaar'-examen ontvangt hij de distinctie 'met groote onderscheiding'.

Twee jaar later wordt oudste broer Johan, dan vaandrig, benoemd tot reserve 2e luitenant bij het 14e regiment infanterie. Joannes zit in die tijd op de basisschool.

In datzelfde jaar, op 4 juli 1928 slaagt broer Jacques, 19, voor zijn viool examen aan het Nederlands Muziekpaedagogisch Verbond in Amsterdam.

In de late lente van 1930 vertrekt oudste broer Johan naar Venezuela. Hij stond op de passagierslijst van de 'SS Crijnsen' met als bestemming Maracaibo, Venezuela, West-Indië.

Een maand na het vertrek van Johan behaalt oudste zus Maria haar H.B.S. RK Kweekschool voor Onderwijzeressen diploma.

In augustus 1931 komt broer Johan terug aan in Amsterdam, hij reisde vanuit Venezuela met de 'MS Colombia' terug naar Nederland.

In 1932 gaat Joannes naar de school waar zijn vader les geeft, de H.B.S. in Bergen op Zoom.

In de zomer van 1933 slagen zowel broer Jos als zus Maria voor een examen. Jos deed examen aan de H.B.S. Rijks en Maria slaagde voor het examen leeszaalassistentie aan de RK School voor Maatschappelijk Werk.

Broer Jacques krijgt in 1934 een aanstelling als muziekleraar aan het Rolduc in de geboorteplaats van zijn moeder: Kerkrade in Limburg. Om meer leerlingen te werven adverteerde hij met vioollessen in de krant.

Op 65-jarige leeftijd krijgt vader Joannes Henricus eervol ontslag als leraar Duits bij de H.B.S. Bergen op Zoom. Hij heeft dan de pensioengerechtigde leeftijd behaald.

Een dag later haalt zus Caty de 6e plaats bij een zwemrace van 1500m op het Wilhelminakanaal. Een geweldige opgave, ze tikt net onder de 32 minuten aan.

een zwaar ongeluk

19 Augustus 1936 is een gitzwarte dag voor de familie. Jacques en Jos komen 's nachts terug van een korte reis naar Antwerpen en krijgen dicht bij de grens met Nederland in het Belgische dorp Capelle een zwaar ongeluk. Jos overlijdt ter plekke. Hij werd slechts 19 jaar. Jacques, 27, is zwaargewond maar overleefd. Hij wordt in Capelle aan zijn hoofd geopereerd. Er zijn geen andere voertuigen bij betrokken. De kranten staan bol van de berichtgeving over het ongeluk. Joannes is dan 16 jaar oud.

Op 31 augustus wordt in de krant vermeld dat Jacques aan de beterende hand is na een zware operatie. Hij verblijft op dat moment bij zijn ouders in Bergen op Zoom.

eerste nichtje

Een maand na het tragische incident in augustus 1936 wordt oudste broer Johan voor het eerst vader: zijn vrouw Ans en hij krijgen een dochter. Ze wordt geboren in Den Haag. De datum en plaats van het huwelijk tussen Johan en Ans zijn niet terug te vinden. Ans heet voluit Johanna van Wijk, ze is geboren in Leiden. Joannes is oom geworden. Hij gaat op dat moment nog naar de middelbare school in Bergen op Zoom.

nasleep van het ongeluk

Op 29 januari 1937 bezoekt Jacques zijn school in Kerkrade, het Rolduc. Hij geeft aan dat hij na Pasen van dat jaar weer terug aan het werk gaat. Helaas heeft het niet lang mogen duren. Iets minder dan 1 jaar later claimt het ongeluk nog een leven. Jacques overlijdt op 4 augustus op 28-jarige leeftijd in zijn moeder's geboorteplaats Kerkrade. Op 7 augustus wordt hij daar begraven.

examen

Ten midden van al deze gebeurtenissen slaagt Joannes, dan 17 jaar, voor zijn H.B.S. Examen in Bergen op Zoom op 5 juli 1937. Vier weken na de dood van zijn broer verhuist hij op 2 september 1937 ook naar de gemeente Kerkrade in Limburg.

Eind november 1937 krijgt oudste broer Johan eervol ontslag uit het leger, hij is dan 30 jaar. Hij gaat werken als kantoorbediende.

meer verdriet

Twee jaar later krijgt de familie helaas weer een verlies te verwerken. De tweede dochter van Johan en Ans, Laetitia Elise Rhoen, overlijdt drie maanden na haar geboorte op 13 juli 1939 in het ziekenhuis aan Gasthuisvest 47, Haarlem. Zij woonde met haar ouders en ouder zusje Joyce Ingrid aan de Olmenstraat 17 in dezelfde gemeente.

aan de vooravond van de tweede wereldoorlog

Na meerdere onheilspellende internationale incidenten waarin de nationaalsocialistische regering van Duitsland een grote rol speelde besloot de Nederlandse regering op 28 augustus 1939 tot mobilisatie. Het leger werd in staat van paraatheid gebracht.

Slechts vier dagen later valt Duitsland Polen binnen. Als reactie verklaren zowel Groot-Brittannië als Frankrijk beiden op 3 september 1939 aan Duitsland de oorlog.

Joannes woont op dat moment in Hoensbroek. Hij is op 29 januari 1939 van Kerkrade naar Hoensbroek verhuisd. In Hoensbroek woonde hij in het Gezellenhuis aan de Heisterberg.

Hij werkte als postsleper bij staatsmijn Emma tussen Brussum en Hoensbroek. Een postsleper werkt tussen twee kolenhouders en verplaatst het gehouwen kool, daarnaast plaatst hij ook kophouten ter ondersteuning van de ruimte waar gehouwen wordt.

In Nederland was het gebruikelijk dat jongens vanaf de 19e jarige leeftijd in dienst traden. Joannes hoorde bij de lichte van 1940. Op 5 februari 1940 werd hij als gewoon dienstplichtige ingelijfd bij het 3e Regiment Infanterie.

Zijn militaire staat bevat enkele bijzondere gegevens. Als beroep staat ingevuld dat werkte hij als kantoorbediende. Joannes was 176cm lang en woog 69kg. Ook de maten van zijn uitrusting zijn bekend: hij kreeg een maat 2W overjas, een maat 3KW pantalon, een 3KW veldjas en maat 30C schoenen. Zijn Algemene Praktische Kennis (API) score was 145. Dit betekende dat hij in de hoogste klasse zat, klasse A. Hij wordt derhalve aangewezen voor de opleiding tot officier.

Op 18 maart wordt hij hiervan eervol ontheven. Dit hing wellicht samen met de oplopende spanningen in Europa. Op 28 maart komt hij in onderhoud bij de 7e Compagnie van het 3e Depotbataljon. Slechts vier dagen later op 1 april 1940 komt hij in onderhoud bij de 4e Compagnie van het 3e Depotbataljon.

Al snel werd het bataljon naar Delft gestuurd. Op 8 mei komt Joannes aan in Delft. Waar Joannes verbleef is onbekend. Het bureau van het 3e Depotbataljon bevond zich aan de Mijnbouwstraat 25.

mei 1940

In de vroege ochtend van 10 mei 1940 viel Duitsland drie landen tegelijkertijd binnen: Nederland, België en Luxemburg. Deze operatie met codenaam 'Fall Gelb' had tot doel de inname van deze drie landen maar werd vooral noodzakelijk bevonden voor de verovering van Frankrijk.

Om Nederland zo snel mogelijk te veroveren werd een offensief ingezet waarbij de Vestiging Holland zo snel mogelijk moest worden ingenomen. Om de koningin, regering en militaire leiding te dwingen tot overgave werden luchtlandingstroepen ingezet om de vliegvelden rondom Den Haag te bezetten en van daar uit Den Haag binnen te vallen.

Door de onverwachte weerstand door Nederlandse troepen komen sommige troepen, waaronder troepen bestemd voor de inname van vliegveld Ypenburg, op de verkeerde plaats terecht. Vliegtuigen en parachutisten landen ten zuiden van Delft en probeerden op te rukken naar vliegveld Ypenburg. Deze parachutisten waren zwaarbewapend en speciaal getraind voor dit doel.

In Delft had men 's nachts de vliegtuigen horen overvliegen. Men dacht op dat moment dat ze richting Engeland vlogen. De vliegtuigen draaiden om op de Noordzee om vanuit die westkant aan te vallen. Luchtafweergeschut werd in staat van paraatheid gebracht en grondtroepen werden ingezet voor de verdediging van de stad.

De compagnie waartoe Joannes behoorde bestond uit rekruten waarvan sommige slechts zes weken onder de wapenen waren en zo goed als geen ervaring hadden. Enige dagen voor het uitbreken van de oorlog waren ze van Bergen op Zoom naar Delft overgeplaatst voor hun opleiding.

In het gevechtsbericht van res. Kapt. R.J.A. Van der Pennen gebaseerd op de gegevens van res. 1e. Luit. J. Cohen is die ochtend op 10 mei 1940 als volgt opgenomen.

5.30: De Res. 2e Luit. Margry met 1,5 geweergroep (15 personen) naar de westzijde van de Oude Rotterdamsche weg. Hier sneuvelde de dpl. sold. Rhoen.

Hoe Joannes is gesneuveld is onbekend.

De Duitse parachutisten hadden op dat moment de porseleinfabriek 'De Porceleyne Fles' bezet. Het plan was om de fabriek van deze aanvallers te zuiveren. Later dezelfde dag is het de Nederlandse verdedigers ook gelukt.

De strijd om Nederland woedde nog voort tot 15 mei 1940 waarna Nederland zich na het bombardement op Rotterdam overgaf.

De vader van Joannes werd als eerste van de familie op de hoogte gesteld van het overlijden. Onbekend wanneer hij bericht hierover ontving.

Alle gesneuvelden werden aanvankelijk neergelegd in de Nieuwe Kerk aan de Markt in Delft. Op 14 mei werden zij tijdelijk begraven naast deze kerk in een noodgraf. Zes dagen later werd Joannes begraven op algemene begraafplaats 'Jaffa' in een militair graf.

Op zaterdag 25 mei 1940 eerde het 3e depotbataljon haar gevallen. Alle zeven compagnieën legden kransen bij de graven. Alle namen van de gesneuvelden werden door bataljonscommandant majoor Rigter genoemd. Elke compagnie gaf door een luide 'Present' te kennen dat de gevallen in de geest voorleefden en dat zij niet vergeten werden.

Joannes was de enige van zijn compagnie, de 4e, die gesneuveld is tijdens de meidagen van 1940. Extra droevig is het feit dat de 7e compagnie, de compagnie waartoe Joannes eerst behoorde, geen slachtoffers te betreuren had.

Hierna speelde het muziekkorps van Nederlandse Gist- en Spiritusfabriek het lied 'Ik had een wapenbroeder'. Na toespraken van veldprediker ds. Peters en aalmoezenier Blom marcheerde de aanwezige soldaten terug onder het spelen van mars-muziek.

Ook familieleden waren via een spoedbrief opgeroepen om aanwezig te zijn bij deze herdenking. Het is onduidelijk wie er tijdens deze herdenking aanwezig was van de familie van Joannes.

Pas op 11 juli 1940 werd zijn overlijden door rechercheur van politie Jacobus Wilhelmus van de Gevel geregistreerd bij de gemeente Delft. Ook de andere gesneuvelden werden op die dag geregistreerd. Vier dagen later werd zijn dood ook geregistreerd bij de gemeente Bergen op Zoom.

Enkele maanden later, op 9 september, werd hij voor de derde en laatste keer begraven op de huidige lokatie op begraafplaats 'Jaffa'.

monument

Op 21 december, drie maanden later dan verwacht, werd om 13.00uur het monument ter nagedachtenis aan 65 in Delft gesneuvelde militairen op begraafplaats Jaffa onthuld en overgedragen aan de gemeente Delft. Van deze 65 gesneuvelden liggen er 26 daadwerkelijk onder het monument begraven, waaronder Joannes.

Het idee voor het monument was ontstaan bij het 6e Depot Infanterie. Om een eerste bijdrage te leveren aan de totstandkoming hiervan hebben zij hun cantinegelden aangewend. Een uitvoeringscommissie onder leiding van majoor W. Rigter droeg het ontwerpen en de bouw van het monument over aan de firma Keuzenkamp in Den Haag. De beplanting rond het monument werd verzorgd door de plantsoendienst van de gemeente.

Ook anderen in de gemeente Delft hebben financieel bijgedragen aan de bouw van het monument. Zo bracht het personeel van de Lijm- en Gelatinefabriek Delft een bedrag van 33,94 gulden bijeen. Verder werd op initiatief van het gemeentebestuur een commissie uit de burgerij gevormd. De commissie bestond uit de volgende leden: C.M. Hage, Prof.dr. J.J.A. Mekel en H.F. Wale. Penningmeester Prof. Mekel liet op 7 oktober 1940 weten dat er al 332,07 gulden gestort was in het fonds.

Prof. Mekel zou zelf de oorlog niet overleven. In 1940 richtte hij een verzetsgroep op. De groep hield zich bezig met spionage en speelde belangrijke informatie door aan de Engelsen. In 1941 werden prof. Mekel en zijn groep verraden. Zij werden ter dood veroordeeld en prof. Mekel werd in 1942 in concentratiekamp Sachsenhausen geëxecuteerd.

Het monument is 13m lang en 2 tot 3 meter hoog. Het wordt geflankeerd door de dodenwacht: twee grote door dhr. Dirk Bus gebeeldhouwde soldaten in volle wapenrusting. In het midden bovenop het monument staat de Nederlandse leeuw.

Op het middenpaneel staat 'Mei 1940', 'Gevallen voor het Vaderland', 'Den Vaderland getrouwe blijf ik tot in den dood' en 'Zalig zijn de Doden die in den Heere sterven'. Op twee grote panelen links en rechts van het midden staan alle namen van de gesneuvelden. De naam van Joannes staat op het linkerpaneel vermeld als Rhoen J.J.

Bij de herdenking op 21 december 1940 waren er vele familieleden, ambtenaren, voormalige Nederlandse militairen, leden van de pers en burgers aanwezig. Omdat Nederland op dat moment bezet was is niet uit te sluiten dat er waarschijnlijk spionnen van de bezetters aanwezig waren tijdens de ceremonie. Ondanks dat werden er bij het monument zeer vele kransen en bloemen gelegd. Het is onduidelijk wie er aanwezig was van de familie van Joannes.

Tijdens de aangrijpende herdenking werden toespraken gehouden door majoor Rigter, de Delftse burgemeester G. Van Baren en generaal-majoor Hackstroh. Liederer werden verzorgd door 'Die Delftse Sanghers' en het muziekcors van de Nederlandse Gist- en Spiritusfabriek. Die Delftse Sanghers zongen de litanie van Schubert. En het muziekcors speelde een treurmars terwijl de aanwezigen langs het monument defileerden.

onderscheiding

Jaren later, op 25 februari 1948 werd Joannes postuum officieel onderscheiden met het Oorlogsherinneringskruis met gesp voor bijzondere krijgsverrichtingen 'Nederland Mei 1940'.

na zijn overlijden

tijdens de bezetting

Slechts 17 dagen na de dood van Joannes overleed zijn moeder op 62-jarige leeftijd in Bergen op Zoom.

Jongste zoon Hub slaagt ondanks alles voor zijn H.B.S. Examen op 9 juli 1940. Hij is dan 18 jaar oud. Tijdens de bezettingsjaren studeert hij verder, dit maal voor het Staatspraktijkdiploma voor handel en administratie. Hij behaalt zijn diploma op 5 januari 1944.

Oudste broer Johan, op dat moment 34 jaar, en zijn vrouw Ans, krijgen op 16 juli 1941 een derde dochter. Ze wordt geboren in Haarlem.

Broer Piet adverteert in de krant; hij verkoopt bakkersbenodigdheden in de Hollandsche Tuin, stand 23 in Bergen op Zoom.

na de bevrijding

Bergen op Zoom werd op 27 oktober 1944 door Canadese troepen van het 1e Canadese Leger bevrijd. De jongste broer van Joannes Hub, 22 jaar, voelde zich geroepen om mee te vechten. Hij werkte op dat moment als assistent-accountant. Hij komt nog geen twee weken na de bevrijding van Bergen op Zoom in werkelijke dienst bij de Stoottroepen als oorlogsvrijwilliger om de rest van Nederland te bevrijden. Uiteindelijk heeft hij tot 4 mei 1945 gediend als een sectie-commandant van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten, Commando Noord-Brabant.

De vader van Joannes heeft de bevrijding van Bergen op Zoom nog meegemaakt. De bevrijding van heel Nederland op 5 mei 1945 heeft hij niet meer meegemaakt. Hij overleed op 2 mei 1945 op 74-jarige leeftijd in het St. Camillushuis in Vaals, Limburg. De uitvaart en begrafenis vond plaats op 7 mei in de Heilige Catharina kerk in Kerkrade. Op het moment van zijn vader's begrafenis woonden de broers en zussen van Joannes in de volgende plaatsen: Johan woonde samen met zijn vrouw Ans en hun kinderen in Haarlem. Piet, Anny en Hub woonden in Bergen op Zoom, Mia woonde in Den Haag en Caty woonde in Delft. Oudere broer Piet, 35, zoekt nog geen twee weken na de dood van zijn vader een pension.

hub (hubertus wilhelmus)

Op 2 juli werd de jongste broer van Joannes met zijn legerafdeling bestaande uit oorlogsvrijwilligers van lichte 1945, overgeplaatst naar Engeland. Hier werd hij verder opgeleid. Hij werd er drie keer op zeer korte termijn bevorderd: op 16 februari 1946 tot soldaat 1e klas, precies 1 maand later tot korporaal en wederom 1 maand later tot sergeant.

Na al deze snelle bevorderingen ging hij, alweer een maand later op 1 mei terug naar Nederland. Hij reisde van Wolverhampton in Engeland naar de Holland B.N. 1e divisie Nijmegen. Na elf dagen in Nijmegen werd hij overgeplaatst naar 3-1. R.I, 3e bataljon, 1e Infanterie. Hij maakte hier deel uit van de 7 December divisie.

indonesië

Op 27 september 1946 vertrok Hub vanuit Amsterdam aan boord van de ms 'Ruys' naar Nederlands Oost Indië, het huidige Indonesië. Dit schip passeert de Noorderkeerkring op 8 oktober van dat jaar. Vijftien dagen later komt het aan in Tandjong-Priok, de haven van Batavia en is daar gedebarkeerd.

Indonesië vecht sinds de overgave van Japan aan het einde van de Tweede Wereldoorlog om onafhankelijkheid. Nederlandse troepen worden vanaf maart 1946 ingezet, dit resulteert in 2 politionele acties. Hub wordt ingezet tijdens de 1e politionele actie.

Op 13 november 1947 komt hij niet terug van een missie. Hij is vermist tussen de plaatsen Cirebon en Indramaju. Hij is 25 jaar oud geworden. Zijn oudste broer Johan werd hiervan als eerste van de familie op de hoogte gesteld.

Zijn naam wordt vermeld op het officiële 7 December divisie monument te Schaarsbergen nabij Arnhem. Daarnaast wordt hij, samen met twaalf anderen, genoemd op een plaquette in Bergen op Zoom met de tekst: 'Nederlands-Indië 1945 – 1962. Hun namen leven voort'.

Op 26 mei 1950 werd hij postuum onderscheiden met het Ereteken voor Orde en Vrede.

een sprong vooruit in de tijd

Op 26 september 1983 overlijdt zus Ann op 70-jarige leeftijd in de Duitse stad Trier. Zij woonde op het moment van overlijden in Heerlen.

Zes jaar later overlijdt ook de laatste en jongste zus van Joannes, Caty. Zij sterft op 11 september 1989 in Breda en is dan 71 jaar oud. Caty was getrouwd met Clemens Bernard Pielage. Hij overlijdt bijna 12 jaar na zijn vrouw op 30 juli 2001. Caty en Clemens hebben in ieder geval een zoon gekregen in 1951. Over eventuele andere kinderen is niets bekend.

Over oudste zus Mia is niets terug te vinden in de archieven. Zij wordt niet meer genoemd in de latere overlijdensadvertenties. Wellicht is zij voor 1983 overleden. In dat geval is zij nog geen 73 jaar oud geworden.

Onduidelijk is wanneer de twee overgebleven broers van Joannes zijn overleden. Broers Johan en Piet zijn overleden na 1983 en voor 2015. Er zijn geen overlijdensadvertenties van beiden te vinden. Ook in de archieven duiken hun namen -nog- niet op.

I.v.m. privacy worden de -mogelijk- nog in leven zijnde familieleden van Joannes niet vermeld.

mysteries en discrepanties

Ondanks alle gevonden informatie in archieven, kranten en boeken over Joannes en zijn familie blijven er een aantal mysteries, onduidelijkheden en discrepanties. Deze worden hier uitgewerkt.

roepnaam

De roepnaam van Joannes is onbekend. Het zou kunnen zijn dat hij bekend was als Jan, een veelvoorkomende roepnaam. Een andere, wellicht minder logische, roepnaam is Jaap, een afgeleide van zijn tweede naam. Om speculatie te voorkomen wordt hier voor de volledigheid gesproken van 'Joannes'.

index: 1,2

Op zijn militaire staat uit het archief van het Ministerie van Defensie staat bij 'merkbare teekenen' nog het volgende: 'index: 1,2'. Het is niet duidelijk waar dit voor staat. Wellicht droeg hij een bril en geeft dit aan dat hij verziend was.

datum en lokatie van overlijden

Op zijn militaire staat werd eerst vermeld dat hij op 10 mei is gesneuveld. Dit werd later doorgestreept en aangepast met als nieuwe datum 12 mei 1940. Het is onduidelijk waardoor dit is gebeurd.

In een andere bron wordt de datum van 11 mei genoemd met een volledig andere lokatie van overlijden, namelijk bij de Rijksweg A13. In het gevechtsverslag van kapitein van der Pennen, gebaseerd op getuigenis van luitenant Cohen is Joannes echter in de ochtend van 10 mei gesneuveld. Ook de Oorlogsgravenstichting houden de datum van de 10e aan, net als de overlijdensregisters van de gemeentes Delft en Bergen op Zoom.

grafnummer

Bij het onderzoek naar het grafnummer van Joannes komen meerdere nummers langs, graf nummer 8, 39 of 41. De laatste correspondeert met het nummer van het noodgraf naast de Nieuwe Kerk en het eerste militaire graf op Jaffa. Dit bleef gelijk. Nummer 39 is het nummer op de militaire status. Nummer 8 is zijn grafnummer onder het monument. Onduidelijk is welk nummer het juiste is.

beroep

Op de registerkaart van de gemeente Kerkrade van 2 september 1937 staat dat Joannes werkte als kantoorbediende. Dit wordt ook vermeld op zijn militaire staat van 5 februari 1940. Echter Joannes heeft ook gewerkt als postsleper bij Staatsmijn Emma in Limburg, tussen Brussum en Hoensbroek. Hij wordt namelijk genoemd in het Staatsmijnen Jaarverslag 1944 als één van de vele gesneuvelde mijnwerkers. Onduidelijk is wanneer hij is gestopt met zijn werk als kantoorbediende en wanneer hij is gestart als postsleper.

n a w o o r d

Dat er na jaren nog zoveel informatie op papier en digitaal te vinden is over Joannes en zijn familie is en blijft verbazingwekkend. Er is bewust voor gekozen om zoveel mogelijk data, lokaties en details te noemen om een zo goed mogelijk beeld te schetsen van het leven van Joannes en het gezin waarin hij opgroeide.

Deze informatie is samengebracht met als doel zijn leven en offer te eren.

Bedankt Joannes.

bronnen

archieff

Gemeentearchief Bergen op Zoom
Gemeentearchief Delft
Gemeentearchief Den Haag
Gemeentearchief Kerkrade
Archief NIMH
Archief Ministerie van Defensie

boeken

Oorlog en verzet in de Prinsenstad 1940-1945, J.W. De Blij, 2005
De Slag om Ypenburg - Mei 1940, Luitenant-Kolonel b.d. E.H. Brongers, 2000, Gemeentearchief Rijswijk
De Slag om Vesting Holland – Langs de sporen van de Duitse aanval rondom Dordrecht, Rotterdam en Den Haag, 10-15 mei 1940, Aad Spanjaard, 2011, Uitgeverij Elmar

documenten

Militaire status Joannes Jacobus Rhoen, 5 februari 1940, Archief Ministerie van Defensie
Registerkaart Joannes Jacobus Rhoen, Gemeente Kerkrade
Inschrijving familie Rhoen 10 februari 1914, Gemeente Bergen op Zoom
Geboorte- en overlijdensaktes

jaarverslagen

Jaarverslag over het jaar 1944 - Staatsmijnen in Limburg
Raadsnotulen Breda 1905

kranten

Delftsche Courant
Brabants Nieuwsblad
Limburger Koerier
Leidsch Dagblad
Maasbode
Nieuwsblad van het Noorden
De Tijd
Algemeen Handelsblad
Nieuwe Tilburgsche Courant
Rotterdamsch Nieuwsblad
Utrechts Volksblad
Oprechte Haarlemsche Courant

websites

www.ogs.nl
www.delpher.nl
www.grebbeberg.nl
www.archieven.nl
www.tracesofwar.com